

25. narozeninová sezóna Orchestru BERG

HUDBA PRO KATEDRÁLU

Nešpory – prostorově

středa 7. května 2025

20:00

kostel sv. Cyrila a Metoděje v Karlíně

Matouš Hejl: NEŠPORY na Svatováclavský chorál [světová premiéra]

... pro 7 zpěváků, ansámbl a varhany

1. **Žalm 110**
2. Mezihra 1
3. **Žalm 111**
4. Mezihra 2
5. **Žalm 112**
6. Mezihra 3
7. **Žalm 113**
8. Mezihra 4
9. **Žalm 117**
10. Mezihra 5
11. **Magnificat**
12. Mezihra 6
13. **Amen**
14. Dohra

Orchestr BERG

Balázs Adorján – violoncello, Tomáš Novák – kontrabas, Jana Jarkovská – flétny, Anna Paulová – klarinet a basklarinet, Hanuš Axmann – saxofony, Rudolf Krula – fagot, Hana Sapáková a Barbora Šimůnková – horna, Ladislav Kozderka a Jan Červenka – trubka, Štěpán Janoušek a Martin Chmelař – trombón, Matyáš Elis – bastrombón, Jiří Genrt – tuba, Šimon Veselý a Antonín Procházka – bicí nástroje, Ondřej Valenta – varhany, Matouš Hejl – varhanní pozitiv

Pavla Radostová, Barbora Kabátková, Lucie Karafiátová, Daniela Čermáková, Vojtěch Semerád, Ondřej Benek, Jiří Miroslav Procházka – zpěv

Jaroslav Repka – light design, Miřenka Čechová – režijní spolupráce

Peter Vrábek – dirigent

Akce se koná ve spolupráci s Metropolitní kapitulou v Praze, Archeologickým ústavem AV ČR a Karlínskou farností sv. Cyrila a Metoděje.

Děkujeme za jakýkoliv dar na uskutečnění tohoto mimořádného koncertu!

Orchestr Berg je nezisková organizace, Váš dar si můžete odečíst z daňového základu.

číslo účtu: 176856785 / 0300

Pro pražskou katedrálu dříve pravidelně vznikala hudba. U příležitosti stého výročí působení Archeologického ústavu AV ČR na Pražském hradě jsme se rozhodli na historický hudební odkaz navázat. Nová celovečerní prostorová kompozice Matouše Hejla vznikla z iniciativy dr. Jany Maříkové, dlouholeté hlavní archeoložky Pražského hradu a spoluautorky monumentální dvoudílné knihy Katedrála viditelná a neviditelná.

Dlouho plánovanou akci jsme bohužel z rozhodnutí Správy Pražského hradu museli přesunout na nové místo – do kostela sv. Cyrila a Metoděje v Karlíně, druhého největšího sakrálního prostoru v Praze.

DĚKUJEME Karlínské farnosti za ochotu, milé jednání a nový domov!

Matouš Hejl: NEŠPORY na Svatováclavský chorál [2024]

pro 7 zpěváků, ansámbl a varhany

Večer. Přechod ze světla do tmy. Čas zapálit svíčky. Čas na rozjímání. Právě tento okamžik se stal inspiračním východiskem nové skladby Matouše Hejla, která je jeho vlastní variací na hudební nešpory.

Celovečerní prostorová kompozice vznikla na míru pro katedrálu sv. Víta, Václava a Vojtěcha a má rozeznít celý její prostor, ze kterého se stává všeobjímající hudební nástroj. Přibližně v polovině skladby (Žalm 113) jsou zpěváci rozestaveni na půdorysu chrámu – do kříže – a hudba tak cestuje z východu na západ, zdola vzhůru i shora dolů, od klenby ke studené zemi. Zvuk posluchače doslova objímá. Klenutí hudby prostorem naznačuje i vnitřní tematický oblouk vybraných žalmů – vedoucí ze tmy ke světlu, od hledání ke klidu.

Základní liturgická forma hudebních nešpor se opírá o žalmy a další biblické písně – žalmům podobná tzv. kantika, například Mariin chvalozpěv Magnificat. Skladatel Matouš Hejl tuto strukturu zachovává a zpracovává po svém. Nejde jen o zhudebnění liturgického pořadí – vzniká zde duchovní dílo, které vede posluchače obloukem od majestátního úvodu přes intimní modlitby až po závěrečné vytrysknutí světla.

„Jak napovídá podtitul, prakticky v celé skladbě je nějakým způsobem přítomen nápěv starší verze Svatováclavského chorálu, který v katedrále zazněl nespočetněkrát. V hlavních zpívaných částech neustále běží na pozadí, jinde jsou přítomné ozvěny jeho melodie. Od začátku se postupně přibližuje podobě, ve které se obvykle zpívá, nejbližší je k tomu v části Magnificat. Kdyby skladba měla další část, zazněl by v ní chorál samotný. Kromě novozákonního textu z Lukášova evangelia [Magnificat] jsem vybral pětici žalmů typických pro nešpory. Každý z nich má svou vlastní barvu a dynamiku a přes jejich rozdílnosti tvoří tento výběr určitý oblouk.“

Matouš Hejl

NEŠPORY, známé také jako večerní chvály, jsou součástí tzv. liturgie hodin, tedy pořadu modliteb rozložených do celého dne, od rozbřesku po západ slunce. Patří mezi ně také ranní chvály, modlitba uprostřed dne, modlitba rozjímavé četby Bible nebo modlitba před spaním [kompletář]. Nešpory se jako podvečerní modlitba tradičně konají při západu slunce. Jejich hlavním cílem je poděkovat za uplynulý den, požádat o odpuštění hříchů a obrátit se s nadějí k Bohu – ke světlu, které nezapadá. Proto se také zahajovaly zapálením lampy nebo svíce a poděkováním za světlo. Nešpory mají hluboký duchovní význam a jsou často slaveny společně, v kláštrech, ve farnostech nebo v rodině.

KNIHA ŽALMŮ, na jejichž vybraných pasážích jsou nešpory založeny, je v rámci Bible výjimečná. Na rozdíl od většiny ostatních knih, v nichž Bůh promlouvá k lidem, zde člověk oslovuje mlčícího Boha. Sto padesát různých modliteb ve formě básní vyjadřuje obrovskou škálu lidských emocí – od radosti po naprosté zoufalství – a činí tak s neobyčejnou upřímností. V žalmech mluví „každý člověk“: jedinec, který se v osamění obrací k Bohu, hledá smysl, děkuje nebo volá o pomoc. Spojuje je právě ona opravdovost, to, jak úzce mohou souviset s námi samými, s naším vlastním duchovním hledáním.

Tvorba skladatele **Matouše Hejla** [*1989] zasahuje do oblasti vážné hudby, divadla, filmu, radioartu nebo zvukové instalace. Hejl studoval skladbu na Královské akademii ve Stockholmu a na Akademii múzických umění v Praze, je aktivní jako klavírista a varhaník. V roce 2018 se stal finalistou skladatelské soutěže České filharmonie, která premiérovala jeho skladbu Crossings. Za hudbu pro filmy Ztracení v Mnichově a Staříci byl nominován na Českého lva, za představení Opera Ibsen / Přízraky připravené se spolkem JEDL získal Cenu divadelní kritiky 2022.

V roce 2023 byla na festivalu Pražské jaro uvedena jeho skladba Kývání v podání souboru Klangforum Wien, vytvořil také oratorium Josef. Pro Orchestr BERG napsal od roku 2016 již pět skladeb, mimo jiné Kaleidoscope [2017], který získal cenu Trochu nižší C4, nebo celovečerní imerzivní prostorovou kompozici Prolínám, stmívám [2019]. Hejl v současnosti působí jako pedagog na New York University Prague.

www.matoushejl.cz

Žalm 110 [Žalm Davidův]

Výrok Hospodinův mému Pánu:

„Zasedni po mé pravici,
já ti položím tvé nepřátele za podnoží k nohám.“
Hospodin vztáhne žezlo tvé moci ze Sijónu;
panuj uprostřed svých nepřátel!
Tvůj lid přijde dobrovolně v den, kdy pohotovost svoláš.
Ve svaté nádheře, z lůna,
od úsvitu, tvoje byla rosa mládí.
Hospodin přísahal a nebude žetel:
„Ty jsi kněz navěky podle Malkisedekova řádu.“
Panovník ti bude po pravici,
rozdrtí v den svého hněvu nepřátelské krále.
Bude soudit pronárody, plno mrtvol všude,
on rozdrtí hlavu velké země.
Cestou z potoka pít bude;
proto vztyčí hlavu.

Žalm 111

Haleluja.

Chválu vzdávám Hospodinu celým srdcem,
v kruhu přímých, v shromáždění.
Činy Hospodinovy jsou velké,
vyhledávané všemi, kdo zálibu v nich našli.
Velebné a důstojné je jeho dílo,
jeho spravedlnost trvá navždy.
On zajistil památku svým divům;
Hospodin je milostivý, plný slitování.
Dal potravu těm, kdo se ho bojí,
navěky je pamětliv své smlouvy.
Svému lidu ohlásil své mocné činy,
že mu dá dědictví pronárodů.
Činy jeho rukou jsou pravda a právo,
všechna jeho ustanovení jsou věrná,
spolehlivá navěky a navždy,
pravdou a přímostí vytvořená.
Seslal svému lidu vykoupení,
ustanovil navěky svou smlouvu;
svaté, bázeň budící je jeho jméno.
Počátek moudrosti je bát se Hospodina;
velice jsou prozíraví všichni, kdo tak činí.
Jeho chvála trvá navždy.

Žalm 112

Haleluja.

Blaze muži, jenž se bojí Hospodina,
jenž velikou zálibu má v jeho příkázáních.
Jeho potomci se stanou bohatýry v zemi,
pokolení přímých bude požehnáno.
Jmění, bohatství má ve svém domě,
jeho spravedlnost trvá navždy.
Ve tmách vzchází přímým světlo;
Bůh je milostivý, plný slitování, spravedlivý.
Dobře bývá muži, jenž se smiluje a půjčí
a své věci spravuje dle práva.
Nezhrouť se nikdy,
spravedlivý zůstane v paměti věčně.
Nemusí se bát zlé zprávy,
jeho srdce pevně doufá v Hospodina.
Jeho srdce má oporu v Bohu, nebojí se,
jednou spatří pád svých protivníků.
Rozděluje, dává ubožákům,
jeho spravedlnost trvá navždy,
jeho roh se zvedne v slávě.
Svévolník na to zlostně hledí,
skřípe zuby a odvahu ztrácí;
choutky svévolníků přijdou vniveč.

Žalm 113

Haleluja.

Chvalte Hospodinovi služebníci,
chvalte jméno Hospodina.
Jméno Hospodinovo buď požehnáno
nyní i navěky.
Od východu do západu
chváleno buď jméno Hospodina.
Hospodin je vyvýšen nad všemi národy,
jeho sláva je nad nebesy.
Kdo je jako Hospodin, náš Bůh,
jenž tak vysoko trůní?
Sestupuje níže, aby viděl
na nebesa a na zemi.
Nuzného pozvedá z prachu,
z kalu vytahuje ubožáka
a pak ho posadí vedle knížat,
vedle knížat svého lidu.
Neplodnou usazuje v domě
jako šťastnou matku synů.
Haleluja.

Žalm 117

Chvalte Hospodina, všechny národy;
velebte ho všichni lidé,
neboť se nad námi [mohutně] klene jeho milosrdenství;
Hospodinova věrnost je věčná.
Haleluja.

Magnificat

[Maria řekla:]

„Duše má velebí Pána
a můj duch jásá v Bohu, mém spasiteli,

že se sklonil ke své služebnici v jejím ponížení.
Hle, od této chvíle budou mne blahoslavít všechna pokolení,
že se mnou učinil veliké věci ten, který je mocný.
Svaté jest jeho jméno
a milosrdenství jeho od pokolení do pokolení
k těm, kdo se ho bojí.
Prokázal sílu svým ramenem,
rozptýlil ty, kdo v srdci smýšlejí pyšně;
vladaře svrhl s trůnu a ponížené povýšil,
hladové nasýtil dobrými věcmi
a bohaté poslal pryč s prázdnou.
Ujal se svého služebníka Izraele,
pamětliv svého milosrdenství,
jež slíbil našim otcům,
Abrahamovi a jeho potomkům navěky.“
[Lukáš 1, 46–55]

podle Českého ekumenického překladu [1979]

Peter Vrábel je slovenský dirigent, který žije a pracuje v Praze. V roce 1995 založil Orchestr BERG a určil jeho hudební směřování – díky němu je dnes tento orchestr oceňován jako jedinečný interpret hudby 20. století a hudby soudobé. Spolupracuje se soudobou českou skladatelskou špičkou a vytváří inspirativní tvůrčí prostor pro vynikající umělce mladé generace. Je držitelem Ceny Gideona Kleina. Za svoji práci s Orchestrem BERG získal v roce 2010 od České hudební rady / UNESCO ocenění za zásluhy o kvalitu a šíření české hudby.

Orchestr BERG je špičkové české těleso, které již řadu let přináší svěží vítr na českou hudební scénu – uvádí inovativní a zároveň divácky atraktivní projekty kombinující současnou hudbu s tancem, filmem, divadlem, projekcemi apod. Je průkopníkem uvádění současné hudby mimo tradiční sály – od roku 2005 vystoupil v celé řadě industriálních objektů i v rozestavěné stanici pražského metra. Jednou z nejvýznamnějších aktivit orchestru je podpora českých skladatelů především mladé generace. Za dobu své existence objednal a ve světové premiéře uvedl téměř tři stovky nových děl. V českých premiérách také představuje tvorbu těch nejvýznamnějších zahraničních skladatelů, mimo jiné i hudební divadlo Schwarz auf Weiss Heinera Goebbelse, hudebně filmový kus Up-close Michela van der Aa, unikátní celovečerní kompozici In vain Georga Friedricha Haase nebo legendární dílo Györgye Ligetiho Poème symphonique pro 100 metronomů. Orchestr BERG uvedl celou řadu vlastních originálních projektů, například ve spolupráci s tanečnicí 420PEOPLE, režisérkou Petrou Tejnorovou, choreografkou Mirkou Eliášovou nebo režisérským duem SKUTR. Spolupracuje s nejvýznamnějšími českými kulturními organizacemi, mezi nimiž jsou například Centrum současného umění DOX, Divadlo Archa, Národní divadlo, festivaly Struny podzimu, Pražské jaro, Hudební fórum Hradec Králové ad. Věnuje se také edukativním aktivitám pro všechny věkové kategorie. Za projekt Hudba k siréně získal prestižní cenu Prix Italia 2021.

www.berg.cz

SRDEČNĚ ZVEME NA PŘÍŠTÍ KONCERT LETOŠNÍ SEZÓNY!

WAKAMONO | ... japonské a české mládí

pondělí 23. června 2025 ve 20:00 | Gabriel Locí [Holečkova 10, P5]

18:30 – komentovaná prohlídka unikátního kláštera postaveného v beuronském stylu / ZDARMA, ale pouze ke vstupence na koncert a pouze s rezervací!

Lucie Páchová – prostorová skladba pro šakuhači a ansámbl [světová premiéra]
Michal Prokop – Aspekty pro šakuhači a ansámbl [světová premiéra]
Yuki Nakahashi – Marginalia [česká premiéra]
Sachie Kobayashi – Shifting [česká premiéra]

Kizan Kawamura, Ken-ichi Tajima / členové The Shakuhachi 5 – šakuhači
Orchestr BERG & Peter Vrábel – dirigent

Wakamono = mládí. Hudba mladých českých a japonských skladatelek a skladatelů ve světových a českých premiérách. Jako sólisté se k nám připojí ti nejlepší světoví hráči na japonskou flétnu šakuhači.

Koncert se koná ve spolupráci s International Shakuhachi Festival Prague.

přípitek členům KLUBERG – Eva Kesslová (Orchestr BERG), choreograf Jiří Kylián a paní Soňa Červená

FANDÍTE NÁM? STAŇTE SE ČLENY KLUBERGu!

**Chcete podpořit jedinečné projekty z oblasti nového umění?
Zajímá Vás, co se v BERGu chystá, a chcete u toho být jako první?
PŘIDEJTE SE!**

Získáte báječný pocit, že přispíváte ke vzniku nových skladeb! Díky Vám se Orchestr BERG také stane o něco méně závislý na veřejných zdrojích. A navíc Vás pozveme například na letní klubové akce, kde se potkáte se skladateli i hudebníky!

Měsíční členský příspěvek: 123 Kč (jednotlivec) / 234 Kč (ve dvou)
... nebo jednou ročně: 1 476 Kč / 2 808 Kč (ve dvou)

ZAJÍMAVOST

Víte, že i kdybychom vyprodali sál jen vstupenkami za plnou cenu, činí příspěvek z grantů a dotací na každou z nich obvykle 800–1000 Kč?

ČLENOVÉ KLUBERGU VZKAZUJÍ

„Jste úžasní, jak se neustále zdokonalujete a vymýšlíte nové a nové nápady!!! Gratuluji, obdivuji a držím palce:-)!!!!“ Martina B.

„Držím palce do další činnosti, obdivuji koncepci a koncerty se mi moc líbí.“ Jana M.

Víc informací: www.kluberg.cz.

Obrátit se můžete také na Evu Kesslovou – T: 604 205 937, E: kluberg@berg.cz

DĚKUJEME VŠEM, KDO NÁM POMÁHÁJÍ!

DÁRCI: Věra Babišová, Martina Bahbouhová, Radvan Bahbouh, Jarmila a Pavel Baudišovi, †Soňa Červená, Jan a Zora Činčerovi, Petr Doležal, Světlana Jägerová, Ondřej Jäger, JNV, Jakub Koutník, Tibor Lopušán, PGK, Vlasta Plocková, Helena a Martin Vágnerovi, Veronika a Libor Winklerovi

KLUBERG (klub dárců Orchestru BERG)

Blanka a Jaroslav Altovi, Martina a Radvan Bahbouhovi, Šimon Caban, Markéta Čejková, †Soňa Červená, Nevelina Dodovová, Hana a Vlastimil Dvořákoví, Václav Eis, Petr Foltánek [ve dvou], Ivan Gabal & Jana Hybášková, Běla Hátlová, Anna a Petr Hejlovi, Ladislav Jack

Janků, Pavel Keller, Drahoslava Krnáčová, Rudolf Kryl, Jiří Kubíček [ve dvou], Rudolf Leška [ve dvou], Jana Macharáčková, Martin Machovec, Jiří Malíř, Jana Maříková, Alena Miltová, Mahulena Nešlehová, Věra Nettlelová, Jáchym Novotný, Lucie Pavelková, Maika Potužilová, Iva Riley, Zuzana a Jan Rousovi, Kristián Suda, Kateřina Svatoňová, Tomáš Svatoň, Šárka Svobodová, Danilo Tuzar, Vladislava a Martin Valchářovi, Jan Vít, Erika Vorlová, Zuzana Zuberová a jeden anonymní člen

ANDĚLÉ [dobrovolníci]

Věra Babišová, Radvan Bahbouh, Eva a Tonda Blomannovi, Jan Brázda, AK Anna Císařová & Peter Babiš, Dominik Dvořák, Josef Dvořák, Pavel Dvořák, Rut Fialová, Ondřej Holas, Pavel Hons, Veronika Jaklová, Aleš Janíček, Tomáš Jindříšek, Jitka Kloučková, Adam Kneblík, Šimon Kočí, Ivana Kolářová, Johana Kratochvílová, Petr Kubík, Maja Madárová, Daniel Mikolášek, Alena Miltová, Martin Pavala, Michal Pečeňa, Kateřina Plevová, Eva Ridenourová, Michael Romanovský, Michaela a Howard Sidenberg, Petr Somol, Jonáš Starý, Barbora Šlosárková, Lukáš Trnka, Pavel Trnka, Jan Trojan, Pavel Trojan Jr., Šimon Urban, Michaela Volfová a David Zábranský...

PODPORA

Ministerstvo kultury ČR, Hlavní město Praha, Praha 1, Praha 7, Partnerství OSA, BENU – síť lékáren

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

Classic Praha, KlasikaPlus, Opera Plus, Český rozhlas, HISvoice

texty: Eva Kesslová a Kristýna Nebeská

korektura na dálku: PhDr. Alena Miltová

fotografie: Tomáš Vodňanský [Hejl], Karel Šuster [Vrábel], Pavel Hejný [BERG]